

VRI Rogaland – mobilisering til innovasjon gjennom forskning

FORREGION – Forskningsrådets regionale satsing for 2017–2019

1. Innledning og bakgrunn

Forskningsrådets nye regionale satsing er et treårig program som i Rogaland vil baseres på erfaringer fra ti år med VRI. Prosjektet vil i praksis være en videreføring av VRI, og vi har derfor valgt å videreføre VRI-navnet – en merkevare som vi har brukt ti år på å bygge opp, og som nå er blitt godt kjent i fylket. Utad vil prosjektet hete VRI Rogaland, internt vil vi bruke betegnelsen VRI4. VRI vil være forkortelse for Virkemidler for regional innovasjon.

Overordnet målsetting

Basert på Forskningsrådets intensjon med ny regional satsning og økende arbeidsledighet i Rogaland vil vårt hovedmål fram mot 2020 være: *VRI Rogaland skal bidra til økt verdiskaping gjennom forskningsbasert innovasjon som skal sikre eksisterende og skape nye arbeidsplasser.*

Satsingsområder

Vi vil ha følgende to satsingsområder fram mot 2020:

- Teknologi med framtid
- Bioøkonomi

Disse sammenfaller med to av tre fokusområder i nylig revidert FoU-strategi for Rogaland. Samtidig dekker vi med disse satsingsområdene mål og prioriterte oppgaver i felles handlingsprogram for aktuelle regionale planer og strategier. Satsingsområdene er i stor grad videreføring av VRI Rogalands innsatsområder i tredje periode (2014–2016), noe som gjør at det finnes dyktige og erfarne kompetansemeglere i regionen. Valg av innsatsområder gjør det også mulig for oss å fortsette samarbeidet med de aktuelle FoU-aktørene, og det vil være naturlig for bedriftene å velge disse som partnere i mange av prosjektene.

Virkemidler

Rogaland har hatt gode erfaringer med de fire virkemidlene for pilar 1¹ som skisseres i NFRs beskrivelse til ny regional satsing. Virkemidlene *kompetansemegling, forprosjekter og nettverksmøter* vil bli brukt som beskrevet, mens mobilitetsvirkemiddelet vil begrenses til *student til låns*.

Motivasjon

I løpet av årene med VRI har vi sett en klart økende respons på mobiliserende virkemidler til forskningsbasert innovasjon. Etterspørselen har økt i takt med redusert oljepris og økt arbeidsledighet. Det er et stort behov for å teste ut ny teknologi eller nye måter å bruke gammel teknologi på. For mange bedrifter er det vanskelig å tenke forskning og utvikling i trange tider, de har nok med å få hjulene til å gå rundt. Mobilisering på VRI-måten gjør at bedriftene likevel tar tak, noe som har ført til flere søknader og høyere kvalitet på søknader og prosjekter. Det har gitt større sjanse for å lykkes.

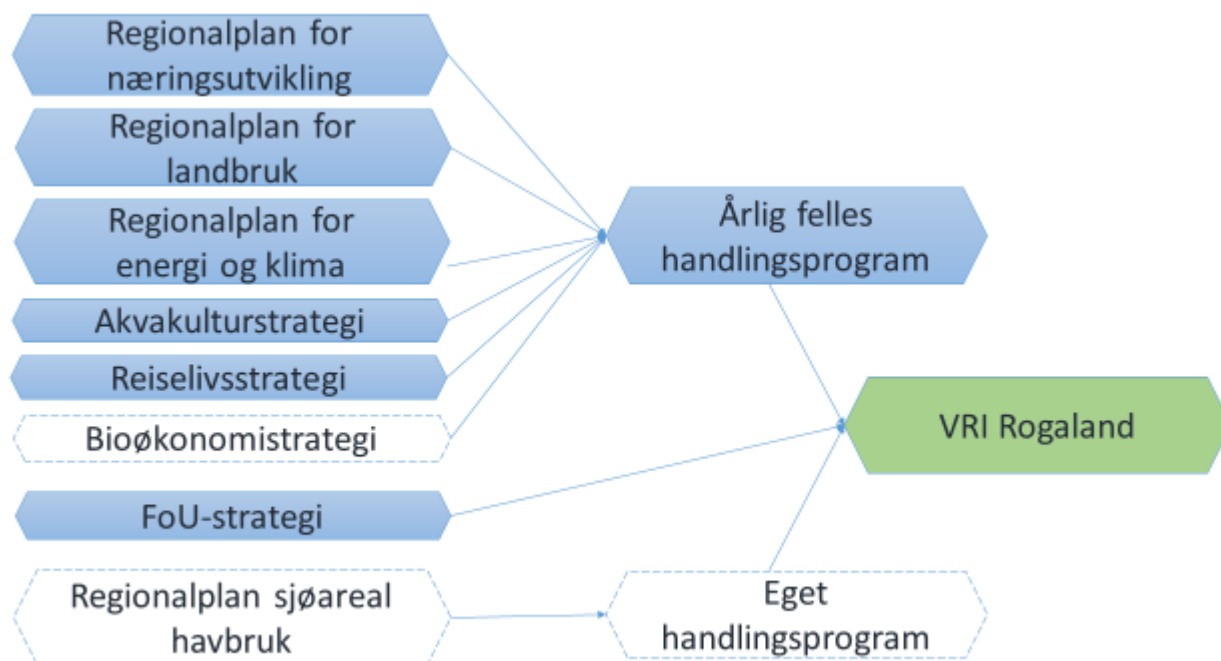
VRI har de siste ti årene fått snøballer til å rulle. Vi har som mål at VRI4 skal fortsette den jobben, for vi trenger en mekanisme som gjør oss i stand til å utnytte resten av virkemiddelapparatet på en fornuftig og effektiv måte. Måten VRI har vært organisert på i Rogaland, har gitt oss mye for hver krone. Det er viktig å videreføre apparatet som er bygget opp over tid. Organisasjonen, kunnskapen, erfaringen og nettverket har vi allerede. Vi trenger ikke bruke hverken tid, penger eller krefter på å etablere en ny organisasjon. Vi har brukt 10 år på å bygge merkevaren VRI Rogaland, og velger derfor å beholde navnet fram til et nytt,

¹ Pilar 1: mobilisering til forskningsbasert innovasjon

og kanskje lengre, program er på plass i 2020. Det tar tid å innarbeide et nytt navn, og tre år kan rett og slett bli for lite i denne sammenheng.

Forholdet til fylkets FoU-strategi og andre regionale planer og strategier

I Rogaland har VRI blitt et viktig redskap for å få gjennomført tiltak knyttet til flere planer og strategier. Og vi ser det som svært viktig at også VRI4 vil ha en slik funksjon.

Høsten 2016 startet Rogaland fylkeskommune arbeidet med en bioøkonomistrategi. VRI4 vil være et viktig virkemiddel i gjennomføringen av tiltak som blir lagt inn i denne strategien. Fylkeskommunen har også under utvikling «Regionalplan for sjøareal havbruk». VRI4 vil være naturlig forankret i denne planen, da bioøkonomi og bærekraft også der er viktige faktorer.

Det regionale innovasjonssystemet og mobilisering til FoU-basert innovasjon

Innovasjonssystemet i Rogaland består av aktører som støtter opp om innovasjon og FoU, næringsrelevante studier, klynger, kunnskapsparke og næringshager. Det er et forholdsvis bra samarbeid og samspill mellom næringslivet og FoU-miljøet i regionen, særlig gjelder dette UiS², HVL³, IRIS⁴ og URP⁵. Kompetansemeglerne i VRI har fungert som viktige agenter mellom næringsaktører og forskningsmiljøer. De har også bidratt til å bygge kompetansen om FoU-virkemidler i bedriftene, men det er likevel stor variasjon i bedriftenes bruk av disse virkemidlene.

Det er en sterk vilje til å mobilisere og skape vilkår for innovasjon i regionen. Dette har vært tydelig i 2015/2016 hvor en rekke arenaer er etablert med omstilling og innovasjon som tema. Utfordringer i olje- og gasssektoren på Vestlandet har satt fart på nye kombinasjoner av aktører som samarbeider for regional innovasjon. Tydelige eksempler på dette er arenaklyngene Norwegian Smart Care Cluster og Norwegian Tunnel Safety Cluster samt Triangulum-prosjektet (Horizon 2020). Både næringsaktører, offentlige virksomheter, academia og ulike virkemiddelaktører deltar. Dette tyder på at innovasjonssystemet i

² Universitetet i Stavanger

³ Høgskulen på Vestlandet (tidl. Høgskolen Stord/Haugesund)

⁴ International Research Institute of Stavanger

⁵ Uni Research Polytec

Rogaland evner å snu seg i retning av nye stier for å fremme regional vekst.⁶ En studie av innovasjonspolitikken gjennomført av Rune Dahl Fitjar⁷ som en del av VRI Rogalands sluttmaal, viser at selv i et konsensuspreget fylke som Rogaland har vi utfordringer når det gjelder samordning av virkemiddelapparatet som skal mobilisere næringslivet til FoU-basert innovasjon. I studien finner de lite effektiv bruk av offentlige ressurser, politiske vedtak som undergraver hverandre, manglende synergier og adgang til offentlige tjenester. En årsak til dette kan nettopp være at organisasjonene har begrenset frihet og få politiske verktøy til rådighet, slik at de nødvendig vil oppgi de små finansielle eller organisatoriske ressursene de faktisk har. En annen årsak kan være nettopp at de besitter mange av de samme verktøyene, slik at den gjensidige avhengigheten er liten. Det er lettere å oppnå synergier dersom aktørene disponerer ulike verktøy, mens samarbeidet blir mer problematisk når det er mange ulike aktører som i hovedsak driver med rådgivning. Til sist er det påfallende at *læring* er svak i innovasjonspolitikken i Rogaland. Flyt av informasjon og kunnskap mellom organisasjoner er et sentralt formål med innovasjonspolitikken, men det er ingenting i det empiriske materialet i studien som tyder på at dette er særlig viktig i samhandlingen mellom aktørene som utformer politikken i Rogaland. Vekten på standardiserte nasjonale ordninger legger heller ikke til rette for forsøk og eksperimentering på regionalt nivå som kunne gitt grunnlag for utvikling av ny kunnskap og læring på tvers av regionene. Studien av regional samordning av innovasjonspolitikken i Rogaland argumenterer for at desentralisering av de sentrale verktøyene og større vekt på selvhjelp er en nødvendig forutsetning for at regionene skal kunne eksperimentere med ulike typer virkemidler. Dette kan bidra til kunnskapsutvikling og innovasjon også i selve innovasjonspolitikken. Rapporten til Rune Dahl Fitjar vil være grunnlaget for videre arbeid med samordning av virkemiddelapparatet i fylket. Ny regional satsing vil i denne sammenheng være et viktig redskap.

Læring fra VRI

Organisering

VRI Rogaland har helt fra starten vært organisert på en slik måte at prosjektleder har hatt reell mulighet til å styre prosjektet og gjøre nødvendige endringer i organisasjonen. VRI har derfor i løpet av disse ti årene vært i stadig endring mot en smidig og effektiv organisasjon. I første VRI-periode hadde vi tre satsingsområder og en delprosjektleder for hvert av disse. I 2. periode valgte vi å fjerne delprosjektlederne, noe som førte til en tettere kontakt mellom prosjektleder og kompetansemeglerne. Dette grepet viste seg også å være økonomisk besparende. VRI Rogaland har en stor styringsgruppe. Så å si hele konsortiet er representert. Det ble foreslått i 2. periode å kutte ned på antall medlemmer for å få et mer aktivt styre, men alle ønsket å være med videre, og det har blitt et viktig møtested for aktører som driver med innovasjon i regionen.

Virkemidler

Kompetansemegling: Vi får svært gode tilbakemeldinger på kompetansemeglingen som et «nøytralt» ledd for virksomheter som arbeider frem innovasjoner. For mange bedrifter er det avgjørende å få gratis hjelp fra aktører uten en egen agenda.

Forprosjekter/bedriftsprosjekter: Dette er et virkemiddel som bedriftene har stor nytte av. Etterspørselen har økt kraftig. Og vi ser at svært mange prosjekter får en avklaring på om ideer og teknologier er levedyktige. Forskningsprosjektet i VRI Rogaland gjennomførte i VRI2 en studie av hva prosjektstøtte fra VRI har betydd for bedriftene:

Funn fra studie av 40 prosjekter som har fått forprosjektstøtte (deres forståelse av og erfaring med virkemiddelet) viser at VRI Rogaland fungerer godt som virkemiddel i en tidligfase av innovasjonsprosessen. Bedriftenes strategier for FoU samarbeid kan deles inn i to hovedkategorier: outsourcing og

⁶ Holmen, A.K.T og J.K. Fosse (2016) Regional agency and creation of new paths. European Planning Studies (forthcoming)

⁷ Rune Dahl Fitjar (2016): Regional samordning av innovasjonspolitikken, i Rune Dahl Fitjar, Arne Isaksen og Jon P. Knudsen: Regional innovasjonspolitik (arbeidstittel). Oslo: Cappelen Damm (kommer)

nært samarbeid. Nært samarbeid var viktig og det er klare indikasjoner på at samhandling har klar positiv effekt på videre suksess. Bedriftene brukte samhandling med FoU for å skape positiv signaleffekt til eksterne partnere, å verifisere teknologi, å få dokumentasjon til innovasjonen eller å etablere partnerskap til videre FoU samarbeid.⁸

Organisering

Rogaland fylkeskommune v/næringsavdelingen vil være eier av VRI4 og ha ansvar for driften av prosjektet. Nærings sjefen vil lede styringsgruppen og være ansvarlig for programmet. Seniorrådgiver Hilde Uppstad vil være prosjektleder. Hun har ledet VRI Rogaland siden januar 2010 og har derfor erfaring i å drifte et virkemiddel av denne typen.

Styringsgruppen utgjør det regionale partnerskapet for næringsutvikling. Se oversikten under punkt 3.

2. Mål

Hovedmål

VRI Rogaland skal fram til 2020 bidra til økt verdiskaping gjennom forskningsbasert innovasjon som skal sikre eksisterende og skape nye arbeidsplasser.

Delmål og tiltak

Delmål	Tiltak
1. Mobilisere flere bedrifter til å bruke forskning i forbindelse med innovasjonsarbeid.	Alle virkemidler
2. Øke ambisjonsnivået hos bedrifter som allerede driver forskningsbasert innovasjon.	Alle virkemidler
3. Bidra til å sikre flest mulig arbeidsplasser.	Forprosjekter: krav i søknad og rapportering, måles gjennom rapportering og undersøkelse
4. Bidra til å skape flest mulig nye arbeidsplasser.	Forprosjekter: krav i søknad og rapportering, måles gjennom rapportering og undersøkelse

Forholdet til NFRs mål for regionsatsingen og regionalt planverk

Første del av hovedmålet sammenfaller med NFRs hovedmål for FORREGIONs pilar 1: Regional satsing skal «øke verdiskapingen i næringslivet gjennom forskningsbasert innovasjon».

Regional FoU-strategi

FoU-strategien for Rogaland ble revidert i 2015, og prosjektbeskrivelsen for VRI4 er i praksis et handlingsprogram for deler av denne strategien. Visjonen er «Ny kunnskap for økt verdiskaping», og de tre innsatsområdene er bioøkonomi, teknologi med fremtid og innovasjon i offentlig sektor. I FoU-strategien trekkes følgende utfordringer fram:

- **Bioøkonomi:** økt matproduksjon, behov for energi, miljø- og klimaendringer, samt bruk av bærekraftige råmaterialer
- **Teknologi med framtid:** bærekraftig teknologi, økt kompetanse på teknologianvendelse, samt teknologioverføring mellom næringer

Blant tiltakene nevnes kompetansmegling og bedriftsprosjekter i Forskningsrådets regionale satsing.

Handlingsprogram næring (HP Næring)

Regionalplan for landbruk, Regionalplan for energi og klima og *Regionalplan for næringsutvikling* beskriver sammen med *Akvakulturstrategien* og *Reiselivsstrategien* den regionale næringspolitikken. Årlig rulleres et felles handlingsprogram (HP Næring) for disse planene og strategiene. VRI4s regionale økonomiske bidrag vil dekkes gjennom tilsagn knyttet til handlingsprogrammet. HP Næring for 2017 har som mål å

⁸ Billington, M. og K.M. Hydle (2013) Innovasjonseffekter og bedriftsprosjekter fra VRI 2 samhandling. Rapport IRIS 2013/220

«støtte samarbeidsprosjekter som får flest mulig mennesker i arbeid». Programmet vil støtte prosjekter med tiltak som bidrar til bærekraftig omstilling:

- for å sikre utsatte arbeidsplasser i eksisterende bedrifter
- for å skape nye arbeidsplasser i eksisterende bedrifter
- som fører til flere levedyktige oppstartsbedrifter
- ved å mobilisere bedrifter til å samarbeide inn mot nye markeder

Aktiviteter og resultatmål

Aktivitetene i prosjektet vil være knyttet til virkemidlene innenfor de to innsatsområdene. Samtidig vil aktiviteter knyttet til administrasjon, kommunikasjon, internasjonalisering, kjønnsbalanse og bærekraft støtte opp under begge innsatsområdene. Prosjektet har hvert år som mål å være i kontakt med ca. 100 unike bedrifter, gi støtte til ca. 14 student-til-låns-prosjekter og finansiere ca. 24 forprosjekter. Se detaljer under punkt 5.

Resultatene av mobiliseringsaktivitetene i VRI4 er knyttet til oppnåelse av delmålene og kan på kort sikt måles i antall bedrifter involvert, antall søknader utarbeidet, og totalt innvilget støttebeløp fra denne og andre ordninger, samt i antall sikrede arbeidsplasser i prosjektperioden. Når det gjelder mer langsiktige effekter og reell sikring av arbeidsplasser som følge av økt verdiskaping hos bedriftene, vil det ikke i alle tilfellene være mulig å registrere dette i løpet av den 3-årige prosjektperioden, men det er viktig å ha systemer for å fange det opp. Bedriftene vil i søknaden bli bedt om å sannsynliggjøre hvordan prosjektet kan sikre eller føre til nye arbeidsplasser. For å kunne måle resultatene, vil vi be bedriftene om å svare på en spørreundersøkelse i forbindelse med sluttrapporteringen av forprosjekter. Tre av spørsmålene i undersøkelsen er knyttet til oppnåelse av delmål 3 og 4:

- Har prosjektet sikret arbeidsplasser i bedriften? Hvis ja, hvor mange stillinger?
- Har prosjektet bidratt til å skape nye arbeidsplasser? Hvis ja, hvor mange?
- Tror dere at prosjektet og videreføring av dette vil føre til at arbeidsplasser i bedriften sikres og/eller at nye etableres i fremtiden? Hvis ja, hvor mange?

Forventede effekter

Effekter av prosjektet er knyttet til oppnåelse av hovedmålet om å «bidra til økt verdiskaping gjennom forskningsbasert innovasjon som skal sikre eksisterende og skape nye arbeidsplasser». Vi ser derfor at en spesiell satsing på virkemidler som både gir økt verdiskaping gjennom forskningsbasert innovasjon, og som samtidig gir størst mulighet for å sikre og skape arbeidsplasser, vil være fornuftig. SSBs rapport 2016/12 *Innovasjons- og verdiskapingseffekter av utvalgte næringspolitiske virkemidler* konkluderer blant annet med: «Våre estimater angående etablerte foretak (minst fire år gamle) tyder på at den gjennomsnittlige effekten – målt etter tre år – per million kroner i prosjektstøtte fra enten NFR eller SKF⁹ er i underkant av to nye årsverk og 1,8 millioner kroner i økt årlig verdiskaping for en representativ prosjektportefølje. For IN¹⁰ er de estimerte effektene svakere: i underkant av ett nytt årsverk og 300 000 kroner i økt verdiskaping.» Vi vil fortsette å mobilisere til alle virkemidler, også Innovasjon Norge sine, men vi vil satse spesielt på SkatteFUNN, Regionalt forskningsfond Vestlandet og Horizon 2020 (se forventet antall søknader i tabellen).

År	RFF Vestlandet	SkatteFUNN	Horizon 2020	Innovasjon Norge	Norges forskningsråd
2013	4	2	-		
2014	3	2	1		
2015	6	3	6		
2017	12	10	8	16	10
2018	14	13	10	18	12
2019	16	16	14	20	14

⁹ SkatteFUNN

¹⁰ Innovasjon Norge

3. Forankring og organisering

Forankring i det regionale partnerskapet

Det regionale partnerskapet vil som før utgjøre styringsgruppen i VRI Rogaland. Styringsgruppemøtene har vist seg å være en viktig møteplass for innovasjonsaktørene i fylket. Gruppen vil bli en viktig arena for å få til en optimal samordning av virkemidlene og innovasjonsaktivitetene i fylket, og vi ønsker derfor å beholde en stor styringsgruppe. I tillegg til fylkeskommunen er disse med:

- Virkemiddelaktører: Forskningsrådet, Fylkesmannens landbruksavdeling, Innovasjon Norge
- Regionråd: Greater Stavanger, Haugaland Vekst, Ryfylke IKS, Regionråd Dalane
- FoU-aktører: IRIS, UiS, HSH, Uni Research Polytec (BI, Nofima, NIBIO og NMBU vil også bli invitert)
- Representanter for bedriftene: LO og NHO

Styringsgruppen vil få de fleste saker til orientering, men vil behandle handlingsplaner, budsjetter og saker som krever et vedtak i styringsgruppen. Konsortiet vil foruten fylkeskommunen bestå av Fylkesmannens landbruksavdeling og Innovasjon Norge Rogaland. Fylkesmannens landbruksavdeling er i tillegg til fylkeskommunen finansierende partner.

Hvordan regional satsing koordineres med annen innsats

VRI har hatt og vil ha en rolle som mobilisator til alle andre ordninger i virkemiddelapparatet. Ett av sluttmålene til VRI3 er å samordne virkemiddelapparatet på regionalt nivå. En politisk sak om gründere og samordning av virkemiddelapparatet i fylket skal behandles av fylkestinget i mai. Denne vil kunne legge føringer for det videre arbeidet. Vi vil ha tett kontakt med NFR gjennom sekretariatet for ordningen og regionansvarlig som sitter i styringsgruppen og deltar på kompetansemeglersamlinger. Vi vil styrke samarbeidet med NFR når det gjelder mobilisering til deres programmer generelt, og til SkatteFUNN og Horizon 2020 spesielt. Innovasjon Norge Rogaland og Fylkesmannens landbruksavdeling utgjør sammen med fylkeskommunen kjernen i det regionale partnerskapet for næringsutvikling, og vi samarbeider om tildeling av midler gjennom handlingsprogrammet for våre regionale planer (HP Næring). Fylkesmannen vil i tillegg bidra finansielt til ordningen og ha ansvar for kompetansemeglerrollen innen landbruk¹¹. Et tettere samarbeid med Innovasjon Norge vil være avgjørende for å lykkes i samordning av virkemiddelapparatet, og vi vil gjennom våre aktiviteter mobilisere søkere til alle aktuelle ordninger i Innovasjon Norge. Forprosjekter som søker støtte fra VRI4, vil etter planen i løpet av søknadsprosessen bli sendt på «høring» til NFRs regionansvarlig og IN for en avsjekk med tanke på å unngå dobbeltfinansiering av prosjekter og ev. andre uheldige situasjoner.

Det er også avgjørende å arbeide tett med andre initiativ der vi kan oppnå synergieffekter. Og vi støtter spesielt initiativ som kommer fra innovasjonsklyngene i fylket: NCE Culinology (og etterfølgende initiativ), NCE Maritime CleanTech, Arena Norwegian Smart Care Cluster og Arena Norwegian Tunnel Safety Cluster.

Andre viktige samarbeidspartnere er X2 Innovation Center (akselerator for entreprenørskap i etablerte bedrifter), næringshagene, Skape (førstelinjetjeneste for gründere), Validés bedriftsinkubatorer, Demola og studentinkubatoren samt gründermiljøene i fylket.

Koordinering med Regionalt forskingsfond Vestlandet

Satsingsområdene i begge programmene har utgangspunkt i fylkets FoU-strategi. Det vil derfor være mulig for prosjektene som får støtte i VRI, å søke om videre finansiering i RFF Vestlandet. Justering av maks søknadsbeløp for forprosjektene til VRI og RFF Vestlandet kan gjøre at ordningene lettere kan plasseres som muligheter langs et naturlig utviklingsløp som dekker ulike behov på ulike stadier, heller enn konkurrerende tiltak. VRI i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane har hatt tett samarbeid med

¹¹ Fylkesmannens rolle som kompetansemegler vil bli formalisert på en tilfredsstillende rolle med tanke offentlige anskaffelser og ESA når de juridiske aspektene ved ny ordning er klare.

RFF Vestlandet gjennom jevnlig telefonmøter og årlige samlinger. Dette samarbeidet vil det være naturlig å styrke ytterligere i ny satsing. Rogalands sekretariatsmedlem i fondet jobber tett med prosjektleder og vil fortsatt ha observatørstatus i styringsgruppen for VRI.

4. Satsingsområdene og virkemidlene

Satsingsområde 1 Teknologi med framtid

Teknologi er en viktig og stor fellesnevner for mange av næringsklyngene og satsingene i Rogaland. Vi bør utvikle og bruke teknologi som kan ta oss inn i framtiden på en bærekraftig måte, og som har livets rett også i kommende generasjoner. Det er spesielt tre faktorer som er viktige:

- Bærekraftig teknologi
- Økt kompetanse på teknologianvendelse
- Teknologioverføring mellom næringer

Rogaland må bli i stand til å benytte teknologi utviklet for petroleumssektoren i andre næringer. Overføring av slik teknologi til for eksempel havbruk, jordbruk, fornybar energi, og helse- og omsorgssektoren vil sikre fortsatt verdiskaping i fylket.

Satsingsområde 2 Bioøkonomi

EU definerer bioøkonomi som «bærekraftig produksjon og omdannelse av biomasse til mat-, helse- og fiberprodukter til industrielle produkter og energi. Fornybar biomasse inkluderer ethvert biologisk materiale som produkt i seg selv eller for anvendelse som råmateriale.» For Norge kan økt satsing på bioøkonomi være viktig i overgangen fra en økonomi som er sterkt preget av olje og gass, til en mer langsiktig og bærekraftig økonomi. Rogaland har naturgitte fortrinn ved lang kystlinje og tilgang til havet, og har i tillegg lange landbrukstradisjoner. Forskning og utvikling innen bioøkonomi kan knyttes til:

- økt matproduksjon
- behovet for energi
- miljø- og klimaendringer
- bruk av bærekraftige råmaterialer
- omdanning av restråstoff til nye produkter

Som jordbruks- og havbruksfylke vil Rogaland måtte adressere store miljøutfordringer i årene som kommer. Det er viktig å se sammenhenger og føre en helhetlig politikk. Rogaland fylkeskommune har derfor startet arbeidet med en regional strategi for bioøkonomi. Området er allerede løftet opp i FoU-strategien, og det er naturlig at vi bruker VRI4 til å nå målene i strategien.

Ansvar og roller

I 2016 har VRI Rogaland til sammen ni kompetansemeglere – fem innen *Teknologi med framtid* og tre innen *Verdikjede mat*, samt én felles for søknader inn mot *Horizon 2020*. Vår erfaring viser at det kan ta ca. ett år før en ny megler begynner å produsere resultater i form av søknader til virkemiddelapparatet. Vi er derfor i den nye ordningen avhengige av meglere som har erfaring, og som kan være operative fra dag én. Rogaland fylkeskommune vil gjennom en offentlig anbudsprosess inngå avtaler med aktuelle leverandører av kompetansemegling og eventuelt andre aktiviteter.

Virkemidler, beskrivelse og begrunnelse

Vi vil bruke alle de fire virkemidlene innen begge innsatsområdene, da vår erfaring tilsier at en kombinasjon av disse vil gi størst effekt.

Kompetansemegling

Kompetansemeglere er gode hjelpere som bistår bedrifter i å utvikle prosjekter der målet er å bruke forskning for å oppnå innovasjon. De finner passende virkemiddel for prosjektet og rett forskningsmiljø med kompetanse på aktuell problemstilling.

I Rogaland har kompetansemegling siden starten vært det viktigste virkemiddelet. Vi har i løpet av disse 10 årene bygget opp et dyktig team av meglere. De spiller en avgjørende rolle i mobiliseringen av bedrifter til forskningsbasert næringsutvikling.

Forprosjekter

Bedrifter får gjennom forprosjekter støtte til å få avklart om en idé er holdbar og har potensial for å løse viktige problemstillinger knyttet til våre innsatsområder. En bedrift kan som hovedregel få inntil 150 000,- for å samarbeide med en forskningsinstitusjon for å avgjøre om man bør søke videre støtte til prosjektet fra et annet virkemiddel. Minst 80 % av midlene skal gå til å betale forskningsmiljøet. Også dette virkemiddelet har fungert godt i hele VRI-perioden. Mange VRI-prosjekter har gått videre til hovedprosjekter i andre programmer. I VRI3 har det vært mulig å søke om 200 000,-, men etterspørselen etter støtte til slike prosjekter har økt kraftig i 2015 og 2016, og ved å redusere beløpet noe, kan vi forhåpentligvis hjelpe flere.

Nettverksmøter

Dette virkemiddelet vil bli brukt på ulike måter. 1) En variant er en videreføring av virkemiddelet dialog-konferanser/innovasjonsdialoger. Formålet med slike møter er å samle næringsliv, forskningsmiljøer og offentlige institusjoner for å diskutere felles utfordringer innenfor et valgt tema og identifisere mulige felles prosjekter og finansieringsmuligheter. Erfaring fra VRI viser at slike møter ofte er utløsende for samarbeid mellom aktørene som møtes, både i FoU-prosjekter og andre typer prosjekter. 2) Vi vil også bruke nettverksmøter som mobiliseringsarenaer, både med hensyn til ulike målgrupper (f.eks. innvandrere, bedrifter med kvinnelige ledere, gründere osv.), spesielle næringer som trenger ekstra mobilisering, eller i forbindelse med spesielle utlysninger eller støtteordninger. 3) Nettverksmøter vil også bli brukt til å bygge nettverk og klynger. Sammen med aktuelle aktører vil vi arrangerer felles møteplasser for lettere å nå fram til nye brukergrupper med budskapet om mulighetene i virkemiddelapparatet.

Student til låns

Gjennom dette virkemiddelet kan en bedrift invitere inn en student på master- eller bachelornivå til å delta i et utviklingsprosjekt i bedriften. Studenten skriver sin oppgave i samarbeid med bedriften og får veiledning både fra utdanningsinstitusjonen og bedriften. I tilknytning til UiS er det opprettet en student-inkubator og et Demola-prosjekt som vi vil samarbeide med. I tillegg vil vi følge opp studenter ved HVL som ønsker å bruke virkemiddelet. Det er også aktuelt å støtte bedrifter i Rogaland som ønsker å samarbeide med studenter fra andre høyskoler og universiteter. Vi vil tilby inntil 30 000,- per prosjekt for å mobilisere både studenter og bedrifter.

Prioriterte oppgaver/aktiviteter

Med våre to innsatsområder favner vi svært bredt. Vi ønsker ikke å spisse satsingen i større grad, da regionen trenger mange nye bein å stå på, og vi vil ikke at virkemiddelet skal virke begrensende på mobilisering av nye ideer. Likevel har vi noen prioriterte områder som av ulike grunner vil få litt større oppmerksomhet i årene som kommer.

Vår store oppgave er å mobilisere prosjekter til andre programmer. Kompetansemeglerne vil i VRI4 ha spesielt fokus på Horizon 2020, SkatteFUNN og RFF Vestlandet. Vi vil arrangere regelmessige skrivekurs med påfølgende individuell veiledning i samarbeid med ansvarlige for ordningene.

VRI bidro til at vi i 2016 fikk en arenaklynge innen tunnelsikkerhet. Det er avgjørende at vi bistår bedriftene i denne klyngen i etableringsfasen. Klyngen hadde kick-off i november 2016 og har allerede nærmere 80 medlemsbedrifter. Mange av disse er tidligere leverandører til oljeindustrien.

Vi vil også arbeide tett med prosjektet X2 Innovation Center som jobber for økt entreprenørskap i eksisterende bedrifter. Gjennom dette programmet går bedrifter (fra begge satsingsområder) gjennom intensive akseleratorbootcamper og utvikler nye forretningsideer i løpet av en ukes tid. I mange tilfeller krever nye ideer validering eller avklarende beregninger som bør gjennomføres i samarbeid med

forskningsmiljøer. Programmet støttes av fylkeskommunen, og ved at vi bruker flere av våre virkemidler i samme prosess, får bedriftene større sjanse for å lykkes. Det handler om å sikre og/eller skape arbeidsplasser.

Kjønn

VRI har hatt fokus på kjønnsbalanse siden starten. I administrasjonen, styringsgruppen og kompetansemeglerkorpset har vi stort sett ligget i nærheten av 40 % kvinneandel. Antall prosjekter med kvinnelig forskere har økt betraktelig, og i 2015 var det oppe i 70 %. Problemet har vært at for få bedrifter med kvinnelig daglig leder eller styreleder (NFRs tellekant) har søkt om støtte til bedriftsprosjekter i VRI. Det er derfor her vi må mobilisere i VRI4. For å bidra til å øke kvinners deltakelse i innovasjonsprosesser, vil vi forsøke å øke bevisstheten i selve bedriftene. Vi vil oppfordre dem til å involvere kvinnelige ansatte i arbeidet med innovasjon, og reflektere rundt temaet i søknaden. Én megler innen hvert satsingsområde vil i tillegg få ansvar for å identifisere og mobilisere aktuelle bedrifter med kvinnelig daglig leder eller styreleder. Gjennom samarbeid med Skape, gründermiljøene, næringshagene, bedriftsinkubatorene og andre vil vi kunne identifisere bedrifter og oppnå direkte dialog med disse. Samarbeidet med studentinkubatoren og Demola er også viktig i denne sammenheng, de kvinnelige studenter er i flertall.

Internasjonalisering

I VRI4 vil vi fortsatt ha en egen kompetansemegler som skal mobilisere søknader til Horizon 2020. Megleren vil samarbeide tett med Horisont Vest (forsknings- og innovasjonsnettverk på Vestlandet) og Innovasjon Norge Rogalands EU-rådgiver. Her kan vi oppnå store synergieffekter. Alle har et felles mål om flere søknader til EUs programmer og møtes jevnlig i Regionalt samarbeidsforum for Horizon 2020¹². Norwegian Tunnel Safety Cluster har allerede flere internasjonale samarbeidspartnere, og klyngen har ambisjoner om stor grad av internasjonalisering.

Kommunikasjon

Det er lagt et godt grunnlag for publisering av artikler om prosjekter på nettsiden til VRI samt nyhetsbrev via mail. Denne arbeidsmåten vil fortsette, samtidig som vi vurderer nye formidlingsmåter og -kanaler. Nyhetsbrev vil bli sendt ut ca. annenhver fredag. Hensikten med å publisere artikler om prosjektene er selvsagt å vise hva vi bevilger støtte til, men gode eksempelprosjekter er viktige også i mobiliseringen av nye bedrifter.

Bærekraft

Satsingsområdene våre er i seg selv bærekraftige, spesielt *bioøkonomi*, og aktivitetene vil være viktige for at Rogaland skal kunne bli i stand til å oppfylle sine mål om økt bærekraft, både innenfor matproduksjon, energiproduksjon, transport og industri. Innen *teknologi med framtid* vil vi støtte prosjekter som har en positiv effekt bærekraftsmessig.

Bærekraftsaspektet i prosjektene må bedriftene synliggjøre og reflektere over i søknader og rapportering. Det vil også bli lagt til et spørsmål i questback-undersøkelsen. Ikke-bærekraftige prosjekter vil ikke få støtte.

¹² Her deltar UiS, HSH, Innovasjon Norges EU-rådgiver, NFRs regionansvarlig, VRI prosjektleder, Horisont Vest Greater Stavanger og, ved anledning, Stavangerregionens Brusselkontor.

5. Prosjektplan

Aktiviteter, framdriftsplan og budsjett i ett

	Aktivitet	2017	2018	2019	Sum
Teknologi med framtid	Kompetansemegling: 5-6 meglere	1 400 000	1 400 000	1 400 000	4 200 000
	Forprosjekter: 14 per år à 150 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000	6 300 000
	Nettverksmøter: 5 per år 50 000	250 000	250 000	250 000	750 000
	Studenter til låns: 8 per år à 30 000	240 000	240 000	240 000	720 000
Bioøkonomi	Kompetansemegling: 3 meglere	1 000 000	1 000 000	1 000 000	3 000 000
	Forprosjekter: 10 per år à 150 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	4 500 000
	Nettverksmøter: 4 per år à 50 000	200 000	200 000	200 000	600 000
	Studenter til låns: 6 per år à 30 000	180 000	180 000	180 000	540 000
Internasjonalisering	Kompetansemegling: 1 megler per år	350 000	350 000	350 000	1 050 000
Kjønnsbalanse	Mobilisering	50 000	50 000	50 000	150 000
Administrasjon	Prosjektledelse: driftsutgifter	100 000	100 000	100 000	300 000
	Kommunikasjon: kjøp av tjenester	130 000	130 000	130 000	390 000
Sum kostnader		7 500 000	7 500 000	7 500 000	22 500 000
Finansiering	Forskningsrådet	2 550 000	2 550 000	2 550 000	7 650 000
	Regional finansiering*	4 950 000	4 950 000	4 950 000	14 850 000
Sum finansiering		7 500 000	7 500 000	7 500 000	22 500 000

Forprosjekter og student til låns-prosjekter vil i tillegg utløse en regional egeninnsats fra bedriftene på minimum 12 millioner i løpet av tre år.

* Regional finansiering er avhengig av fylkestingets endelige budsjett, samt tilsagn om utviklingsmidler fra KMD. Fylkestinget behandler budsjettet primo desember. Endelig tilsagn fra KMD foreligger ikke før etter Stortingets vedtak av budsjett for 2017. Eventuelle reduksjoner av den økonomiske rammen for 2017 vil kreve en revidering av denne prosjektbeskrivelsen.